

Vadehavets trækfugle

At rejse er at leve

Ved Vadehavet er det især efterårets og forårets store flokke af vadefugle og gæs, der vækker opsigt.

Vadehavet er Danmarks internationale nationalpark fordi området har afgørende betydning for 12 – 15 millioner trækfugle på den Østatlantiske trækrute. Trækruten dækker en strækning fra syd til nord på godt 15.000 km, krydser mere end 30 lande og er dermed en af verdens vigtigste trækruter.

Trækfugle, er modsat standfugle, fugle der yngler et sted og overvintrer et andet. Ved Vadehavet er det især efterårets og forårets store flokke af vadefugle og gæs, der vækker opsigt, når de gør ophold her på deres rejse. Vadehavet har afgørende betydning som raste, fjerfældnings- og fouragerings område for trækfuglene.

Hvorfor det er nødvendigt at forlade de varmere himmelstrøg og tage på træk til fx den arktiske tundra for at yngle, er der flere gode grunde til. Trækfuglene opsøger de områder, hvor der er flest ressourcer i form af føde. På den arktiske tundra, hvor pladsen er enorm er afstanden til artsfæller stor og derved mindskes risikoen for sygdomsspredning. Derudover er de barske vintre i yngleområderne også med til at reducere antallet af rovfugle og rovpattedyr.

Endelig er der en tendens der viser, at standfuglene i bl.a. Afrika tolererer trækfuglene uden for yngletiden, men så snart standfuglene får yngleadfærd,

TRÆKFUGLE KAN OPLEVES ..

FORÅR

SOMMER

EFTERÅR

VINTER

TRÆKFUGLENS VÆGT.. FØR OG EFTER

Fugleart	Vægt (g)	
	Ankomst	Afrejse
Islandsk ryle	100	230
Alm. ryle	42	86
Kobbersnepper	240	450

bliver de intolerante overfor trækfuglene og jager dem væk.

Vadehavet og trækfuglene

Verden over er nogle af de mest værdifulde naturområder tidevandsområder, hvor tidevandets pulsering giver solen mulighed for at opvarme den blotlagte havbund ved lavvande. Gennem det næringsrige og ofte lune mudder får algerne tilført den ekstra energi, der gør at plantevæksten bliver

Strandskaden yngler i Nordeuropa og trækker til Vesteuropa

INDTAG PR. FUGLEART

Fugleart	Ophold	Antal fugle	Dagligt indtag/ fugl	Dagligt indtag/art
Islandsk ryle	Forår	440.000	1.000 muslinger	440 mio muslinger
Strandskade	Vinter	500.000	300 hjertemuslinger	1.550 mio muslinger
Klyde	Efterår	40.000	3.000 børsteorme	120 mio orme

enorm. Algerne er grundlaget for en gigantisk produktion af bunddyr (fx muslinger, orme, snegle og krebsdyr), hvilket gør Vadehavet til et uvurderligt spisekammer for fuglene på den Østatlantiske trækrute.

Det er derfor vigtigt, at trækfuglene når at opbygge deres fedtdepoter, mens de raster i Vadehavet. Mange trækfugle når ikke at samle føde nok til at opfylde deres behov i løbet af dagens lavvvande, så derfor fouragerer de også i løbet af natten.

Trækfuglenes fedtlayer

Energiindtaget hos trækfugle er igennem deres liv to til fem gange så stort, som det de egentlig har brug for. Den overskydende energi bruges bl.a. til at holde varmen, at flyve de lange distancer, samt til at producere æg med.

Fugle er bedre til at lagre energi i deres fedtdepoter end pattedyr. Dette er en fordel da ét gram fedt frigiver mere en dobbelt så meget energi som et gram kulhydrater og samtidig binder mere end dobbelt så meget vand. Vandet har stor betydning for fuglene under trækket - især over ørkner, havet og bjergkæder.

Distanceflyvere

Trækfugle er enten kort-, mellem- eller langdistance flyvere, hvilket bl.a. kan ses på fuglenes form, da de fugle der flyver længst er torpedoformede.

Blandt kortdistance trækkerne findes gråand og vibe som yngler i Danmark, men trækker til kysterne i Tyskland og Holland for vinteren. Edderfugl og strandskade er mellemdistance flyvere da de yngler i Nordeuropa og trækker til Vesteuropa. Endelig har vi de absolutte langdistance trækkere, som er de arktiske ynglende trækfugle som islandsk ryle, kobbersnepe, stenvender som alle trækker til det tropiske Afrika for vinteren.

Edderfuglen kan ikke flyve i op til fem uger, mens den skifter svingfjerene.

Fuglene flyver i højderne

Fuglenes daglige flyvetime foregår tæt på land, men når trækfuglene skal på rejse stiger de til store højder. Mindre fugle som snespurv trækker i op til en km højde, mens almindelig ryle, kobbersnepe og vibe trækker i 4-6 km højde. De større fugle som gæs, traner og storke flyver i op til 6-9 km højde.

For at kunne flyve i så stor en højde, må fuglene kunne udnytte ilten bedre end mennesker, fx ved selv at medbringe den. Fuglene har op til ni lungeposer, men kan også bruge deres hule knogler til at oplagre ilt i. Ilten får derved en langsommere passage gennem fuglen og kan udnyttes optimalt.

Fjerene fældes og fornyes

Trækfuglene bruger ikke alene Vadehavet som spisekammer. Om foråret og efteråret kan man finde millioner af brugte fjer på strandengen, da fjer der har fløjet 4-7.000 km er slidte og skal fornyes.

Fuglenes fjerfældningsstrategi er forskellig, idet vade- og løbefugle skifter fjerene ud, mens edderfuglen ikke kan flyve i op til fem uger, mens den skifter svingfjerene.

Hvordan finder fuglene vej?

Trækfuglene har en medfødt evne til at finde vej, hvilket viser sig ved at trækfugleunger oftest lades

alene på anden eller tredje dagen efter udklækningen. De må derfor begive sig på træk uden oplæring.

Svaret på hvordan fuglene orienterer sig er langt fra klarlagt, men den nyeste forskning viser, at et område i fuglenes hjerne indeholder neuroner, der kan registrere magnetfeltets retning og styrke, hvorved fuglene menes at kunne korrigere deres rute, hvis de kommer på afveje.

Fuglenes orientering er dog sammensat af mange faktorer, da de også kan orientere sig efter solen, stjernerne, ved landekending, samt med deres lugtesans.

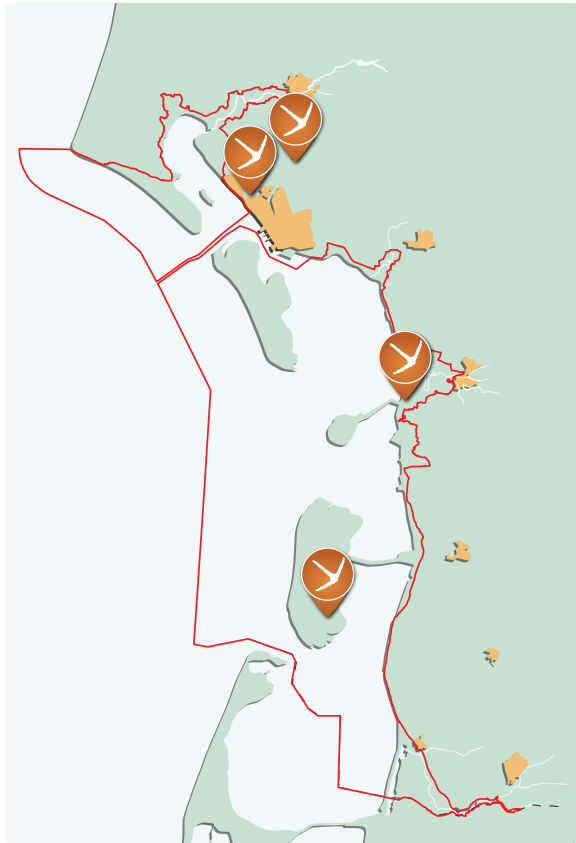
Oplev kæmpe sværmene

Det er svært at forstå, hvor mange 12-15 millioner trækfugle egentlig er, men de godt 40 forskellige fuglearter fordeler sig over bestande på over en million og ned til få hundrede individer. Kæmpesværme på tusinder af fugle, der glimter i solen som sølv, er ikke et usædvanligt syn ved Vadehavet.

Dette kan man opleve ved at tage til Vadehavet og deltage i naturvejledernes mange forskellige ture fra marts til maj og igen fra august til oktober, men gæssene kan også opleves om vinteren. Tendensen er dog nu, at trækfuglene kommer tidligere og bliver lidt længere.

OPLEVELSER MED TRÆKFUGLE

Trækfugleture på egen hånd, besøg Naturcentrene og få vejledning.

LÆR OM TRÆKFUGLE HOS..

NaturKulturVarde

Gl. Skovfogedbolig
Roustvej 111
6800 Varde
T: 75 22 22 50
E: nkv@naturkulturvarde.dk
W: www.naturkulturvarde.dk

Fiskeri- og Søfartsmuseet

Tarphagevej 2-6
6710 Esbjerg V.
T: 76 12 20 00
E: fimus@fimus.dk
W: www.fimus.dk

Vadehavscentret

Okholmvej 5
Vester Vedsted
6760 Ribe
T: 75 44 61 61
E: info@vadehavscentret.dk
W: www.vadehavscentret.dk

Naturcentret Tønninggård

Havnebyvej 30
6792 Rømø
T: 74 75 52 57
E: info@tonnissaard.dk
W: www.tonnissaard.dk

LÆS OGSÅ OM...

- Livet på vaderne
- Vadehavets sæler
- Østers i Vadehavet
- Sort Sol

OM VADEHAVETS FORMIDLERFORUM...

Vadehavets Formidlerforum er et netværk af offentlige og selvejende institutioner der formidler Vadehavets natur og kultur.

Forummet arbejder for, at Vadehavet kan opleves hele året af alle og på en måde der hensyn til naturen, historien og lokale interesser.

Læs mere på www.vadehav.dk

MED SKOLEN ELLER BØRNEHAVEN?

ET TVÆRFAGLIGT
UNDERVISNINGSTILBUD
FOR BØRNEHAVER OG SKOLER

MITVADEHAV.DK

